

Prawo 4995.

Zbiór processów
z 18 wieku

Cz. IV

3 Rubl
3 f 60
1883. III. 163.

№ 4995/

Dziada

Jakoba Gieysztora

Dziedzica

Z Biblioteki Jak. Kaz. Gieysztora

1. Wilno — Ryx.
2. Wigdorowicz — Wichert.
3. Katmanowicz klaczko — Wigdorowicz.
4. — —
5. — —
6. Biskup Wileńs.
7. Żydy — Wichert.
8. — —
9. Wulfowicz — Radziwiłł.
10. Leybowicz — Menasowicz. Wigdorowicz.
11. Włościanie Star. Wielondskiego — Walewski An.
12. Poniatowscy — Walewski.
13. Szydziński — Micewicz — Jasiński.
14. — —
15. Hausman — Piłtowski —
16. Potocki — Grodno.
17. Brzostowski Xaw — poddani Mościbrowscy.
18. Stankiewicz — Murzyński — Dedenko.
19. Domański. Szpinki. Karmelici. Rudomino. Olszówko
20. Alexandrowicz — Grodno.
21. ~~Ostrowski — Gnatowski.~~ zob. 14633. III. t. V. Nr. 13.
22. Murzyński — Ryż —
Niemcewicz — Krzywdzbski.
23. Tęgoborski —
24. Gorecki — Wilno.
25. — —
26. — —
27. — —
28. — Berez Kartuzi — Niemcewicz —
~~28~~ 29a — —
~~28~~ 29. Stoklicki Star. — Minejko.
30. Minejko — Malinowski.
Giepster. — Pilecka.
31. — —
32. — —

33. Sokołowski — Wilno
34. — —
35 — Karmelici — Giedroyć.
36 — Świrski. — Kowno.
37. Puciłowski — Kowno
38. Kurlewiecki — Orzeszko.
39. Dorohiczyn Franc. — Orzeszko.
40 — Orzeszko
41. Piasecki — Czarnecki. Wołodźkowa. Wołodźkiew[illegible]
42. Odyniec — Zahorski — Rzyngwał Dzielski.
43. Białopiotrowicz — Brygitki
44. Kostrowicki — Wasilewski.
45 — —
46 Totocki — Kamedułi Węgier.
47. Wojnicki — Bezarski. Tayler
48. Pohl Jgd. — Plater.
49. Przeździecki — Zastaw.
50. Chrewicz — Przeździecki — Marcinkiewicz,
51 Marcinkiewicz — Radziwiłł, Chreptowicz
Sapieha.
52 Sapieha — przeździecki.
53 — —
54 Matuszewicz — Giecłowski — Bobrownicki
55. Klemrele — Matuszewicz — Giecłowski.
56. Klemrele.

14633 III

37

ODPOWIEDZ

W. J. Xiędza Piotra PUCIŁOWSKIEGO Dziekana i Proboſza Kowieńſkiego na Pretenſyą *Miaſta Kowna, żądaiącego niewolnie ſkaſsowania Summy 40000. Złtych Pol: Kościołowi Farnemu Kowieńſkiemu należney, a na mieście z obowiązkiem płacenia Piątego procęntu wieczyście ulokowaney.*

§.

ŁAtwa nader ieſt praca, zmyślić nieſprawiedliwe pretenſye tam zwłaſzcza, gdzie zyſkiem uwiedziony człowiek bezwzględnym na prawdę i właſne przekonanie pogląda okiem.— Prawda, że takowa ſzczęścia proba obiecuie mu czaſem podchlebne zyſkow nadzieie, lecz to naypewnieyſza, że w końcu odkryta próżney kłótni przyczyna, wpycha przedſiewzięcie to w ſprawiedliwą Praw i Sądu nienawiść.—

Miaſto Kowno w podobnym powiżſzemu pretenſyi utworze, przedſiewzieło W. J. X Plebana Kowienſkiego, czyli Kościoł Farny Kowienſki pod tytułem S. Piotra i Pawła niewinnie zakłocać, raczey tož Miaſto, pozwało JX. Plebana tym końcem, iżby Summa Złotych Polſkich 40000. za Kościoł Swięto-Krzyſki z Funduſzem wzięta i na Kościoł Farny Kowienſki *perpetuis temporibus* oddana przywiązana, a w Magiſtratcie ulokowana, temuż Miaſtu zaſądzona i przywłaſzczona zoſtała.— Nadto ieſzcze: iżby JX. Pleban Kuwienſki od właſney Kościoła Farnego Summy Procent piąty do tychczas brany, temuż miaſtu powrócił.— Słowem, proſić tego wſzyſtkiego przyſądzenia Miaſtu: na Kośćiele Farnym Kowieńſkim, ieſt to iedno, co żądać ieſt śmiałe zapomniawſzy powinney wdzięczności zaulokowaną w piątym Procencie Summę, żeby tenże Kościoł z właſności iego tak ważney odrzeć i na zawſze wyzuć, nie maiąc żadnego ſzladu ani dowodu należenia tey Summy właſnością do ſiebie.—

I to wſzyſtko żebyśmy wyprobowali, raczey żebyśmy właſność pomienioney Summy 40000. Kościołowi Farnemu Kowienſkiemu należną dowiedli, a tym ſamym, żebyśmy prożność Miaſta Kowna pretenſyi do tey Summy pokazali, naſtępuymi z Dokumentów właſnych Miaſta dowodami probować będziemy.—

§.

Już Sąd doſkonale ieſt wiadomy o gatunku Sprawy ninieyſzey, i iuż dokladnie ſtrony wyklarygowały ſwe prozby.— W. Swirſki qua uprzywileiowany dowodził właſności gruntów S. Krzyſkich dla Miaſta, iżby ſię za przyſługę przynaymniey kiedy nie za Przywileiem ſpódziewał użytków. z przeciwka Karmelici dowiedli gruntów S. Krzyſkich ſprawiedliwą właſność, i pewną onych eóyſtencyę pokazali przed Unią, — *a ta ieſt nayważnieyſza okoliczność.*

Iż *Rewizya* Chwalczewſkiego pod Rokiem 1523. pro baſi od W. Swirſkiego i Miaſta Kowna na przeciw Kościoła S. Krzyſkiego gruntom wzięta, taż ſama Rewizia świadczy i iaſno dowodzi dla XX. Karmelitów gruntów S. Krzyſkich pewną przy Kościele exyſtencyą, kiedy piſze wyraźnie, że i poddani S. Krzyſcy znaydowali ſię, i kiedy w drugim mieyſcu piſze że i grunta S. Krzyſkie kopcami obſypane były w ſłowach.=

Odhraniczyli ieśmo tot wykon iako od Boiwr Hoſpodarſkich Petraſzewiczow, tak też od poddanych Hoſpodarſkich Kamieńcow i S, Krzyſkich, w drugim mieyſcu taż ſama Rewizya tak naucza. = *Poczowſzy od Koqca Kniaznia Bartłomieia w Gierſzlupień Reczku* &c. Ze Bartłomiey był Proboſzem i naypierwſzym niemał S. Krzyża ſtarſzym. otym nie śmiałe czynić miaſto, ani W. Swirſki żadney kweſtyi.

Niekończąc dowodu na tey Rewizyi Chwalczewſkiego, iż Gruntów S. Krzyſkich i Poddanych była zawſze przed Unią znaczna exyſtencya przy wygonie Aliaſkawach Miaſta, zayrzec ięſzcze należy w Dokument rownie przed Uniowy, rownie ſzanowny iak Rewizya Chwalczewſkiego: to ieſt zayrzeć w Przywilay Zygmunta Auguſta pod Rokiem 1555. nadaiący Włokę Grunta Popowi Ruſkiemu *eo tempore* w Kownie mieſzkaiącemu, właſnie przy gruntach S. Krzyſkich ſytuowaną— a i w tym to uſzanowania pełnym Przywileiu XX. Karmelici znayduią wyrazną Gruntow S. Krzyża exyſtencyę, bo z niemi ieſt ograniczona Włoka namieniona Popowſka, w ſłowach=

Poczyna ſię iednym końcem od Rzeki Niemna, a bokiem podle obrębu Kniazia Bartlomieia Plebana S. Krzyſkiego, a drugim końcem od obrębu Boiar Petraſzewiczow, a drugim bokiem od granic Sioła Kieymińſkiego.

Dwa ſą tak poważne tak święte dowody czyli Dokumenta przed Uniowe, ich wiara, i znaczenie zawſze rzetelną ſą okryte prawdą. Ufać im przeto nie omylnie potrzeba i z względu na dawność i z obowiązku Prawa Unii.— Ze Grunta przed Unią bez żadney kweſtyi przy Kościele S. Krzyſkim znaydowały ſię.

Rewizya Dhwalczowſkiego, iak ſię wyżey namieniło, od W. Swirſkiego i Miaſta Kowna ieſt za naypierwſzy i naymocnieyſzy Argument przeciw exyſtencyi Gruntów S. Krzyſkich przynieſiona do Sądu.— Takową tą Rewizią woiował W. Swirſki i Miaſto, iż wſzyſtkie grunta otaczaiące Kościoł S. Krzyſki do iednego tylko Miaſta należeć były powinny, że tym ſamym Kościoł S. Krzyſki podług Funduſzu nabożney bez piędzi gruntów oſtać ſię powinień.

Przecież dopiero zataić ani W. Swirſki, ani miaſto Kowno togo S. Krzyſkiemu Kościołowi nie mogą, cokolwiek ieſt w pomenioney Rewizyi dla tegoż Kościoła poświaczonym, i cokolwiek przez powyżſzą ſłów cytacyą iaſno okazało ſię na rzecz exyſtuiących w tenczas gruntów S. Krzyſkich aktualnie.—Grunta S. Krzyſkie actu

pod

pod momentem drugiego Ante-Uniowego Przywileiu dattę 1555. Roku nośiącego znaydowały się, bo z niemi Włoka Popowska ograniczona.— Nabowa więc pierwiastkowy czyniąc do pomienionego Kościoła Fundusz, lubo gruntami tenże Kościoł otaczaiącymi nie opatrzyła, pewna iednak i niezbita z Dokumentów powyższych wiadomość, iż Kościoł S. Krzyski miał procz Nabowey inne nadania i udzielne różnych dla siebie gruntow Legacye, które w nirieyszym czasie, tak są pewne dla Kościoła S. Krzyskiego, i tak są do oderwania aktorstwem od swego Kościoła niezdolne, iak Prawo Unii niepodobnym oderwania sposobem zaręcza Fundusz Nabowey, niewzruszonym go czyni, i własność każdemu przed Uniową zabespiecza w powszechności.—

Nienależy rzucać się W. Swirskiemu i Miastu do dalszych dowodów, póki nie znaydą w powyższych dwuch przedunionych Dokumentach dla siebie przekonania i rzetelney prawdy.— Karmelici temi to dwóma naykurtynalnieyszemi dowodami dowiedli i dowodzą Aktorstwo egzystuiących przed Unią gruntów i poddanych przy Kościele S. Krzyskim.— W. Swirski i Miasto innego anteunionego Dokumenta przeciwko powyższym dwum nie składaią, lub gdyby i składali, za wszelky wiarę pierwszych nie niszczył— Więc Karmelici z złożonych przed Uniowych Dokumentów dowiedli pewną i niezbitą gruntów przy Lościele S. Krzyskim z różnych nadań exystencyą, exystencyą zaś takowych gruntów dowodząc, dowiedli razem aktorstwo pomienionych gruntów przed Uniowe do S. Krzyża— które Aktorstwo uroczyście Akt Unii dla Kościoła S. Krzyskiego guarantuie.—

Aktorstwo przed Uniowe gruntów i Poddanych Kościoła S. Krzyskiego, kiedy się tak wyraźnie i iasno dowiodło, niegodzi się ani W. Swirskiemu, ani Miastu Kownowi żądać odsądzenia od gruntów przy Kościele S. Krzyskim znayduiących się XX. Karmelitów, gdyż oni probacyą dokładną uczynili znayduiących się anteunionem gruntów przy Kościele S. Krzyskim — a probacyą z tegoż samego Chwalczewskiego Rewizyi przynieśli, którey basis czyli cały Argument przez samęż Miasto i W. Swirskiego zostało przyniesiony do Sądu.— *Widzieć ten Dokument Chwalewskiego i czytać w całości* mianowicie puł końcem wyrazy następuie, ktorych Miasto i W. Swirski iako przeciwnych swey plancie niedocytowali w drukach własnych.= *Odhraniczyli iesmo tot wyhon iako od Bojar Hospodarskich Petraszewiczow - tak też od Poddanych Hospodarskich Kamieńcow i S. Krzyskich* — i daley *Poczowszy od Kopca Kniazia Bartłomieia w Gierszłupień Rzeczka.*—

Rownież Dokument 1555. Roku to iest Przywiley na Włokę Popowską wydany potwierdza exystencya, czyli aktorstwo gruntów Kościoła S. Krzyskiego— gdy mówi, iż bokiem takowa Włoka nie do skawow alias wygonu Mieyskiego przytyka, ale do gruntów S. Krzyskich iednym, a do gruntów Kiewnokiemskich drugim bokami— w słowach przypominaiących się nayktóciey = *a bokiem podle Obrębu Kniazia Bartłomieia Plebana S. Krzyskiego.*

 Ma tych

Na tych dwuch Dokumentow walorze oparſzy ſię, iako anteuniowych, całkiem rzecz iaſno ſię dowodzi, że do dalſzych nieidąc probacyi grunta przy Kościole S. Krzyſkim daleko przed Unią, czyli onych exyſtencya nie przerwanie znaydowała ſię.—

Już więc nader pewna wypada konkluzya, że kiedy pokazała ſię exyſtencya gruntow S. Krzyſkich przed Unią, pokazało ſię tym ſamym i Aktorſtwo onych anteuniowe przypomienionym Kościele nieza wodne— Zatym niemoże ani Miaſto, ani W. Swirſki urywkiem wezwaną Chwalczewſkiego Rewizyą zaprzeczać Karmelitom Aktorſtwa, gdyż przeczyć takowego gruntòw Aktorſtwa taż ſama Rewizya niedozwala, powiadaiąc iż grueta S. Krzyſkie znaydowały ſię zgodnie z Przywileiem 1555. Roku— Przyznać więc koniecznie nalaży Aktorſtwo Karmelitom gruntow anteuniowe, które przyznawſzy nic więcey na przypadek podnieſienia konwencyi nie wypadałoby dopiero na Sądzie, iak tylko ſamą uznać chyba iterum w dyfferencyach Kommiſſyą— lecz iuż uznania oney, że niema potrzeby, dość ieſt powiedzieć, że iuż Miaſto pogodziło ſię, i że iuż S. Krzyż przeſtaiąc choć na ſtratney ſobie kombinacyi, w dalſze i ſiebie i Miaſto narażać nie życzy expenſa — widzieć w tym mieyſcu Roku 1767. Aug: 20 zawartą o dyfferencye konwencyą.—

Nie czyni iuż dalſzey explikacyi WJX. Pleban Kowieńſki za mocną i trwałą gruntów przy Kościele S. Krzyża exiſtencyą i onych dla JXX. Karmelitów niewzruſzonym Aktorſtwem — niewchodzi w explikacyą Manifeſtow przez Proboſzow na poginione Dokumenta Legaciow rożnych w czaſie i nie do przypadku poczynionych, bo po wyżſzych dwuch dowodow ſtriete pilnuiąc ſię, widzi Sąd aż nadto doſtàteczną gruntòw pomienionych dla Karmelitów obronę, bo ſamoż Miaſto i W. Swirſki pro baſi Rewizyą czyli liſt Chwalczewſkie przynoſząc do Sądu, z nim ſię tylko popiſywali cząſtkami podchlebnemi ſobie mówiąc, a całkowitey onego exyſtencyi również grunta S. Krzyſkie poświadczaiącey, nieczytaiąc — bo nakoniec Dokument 1555. Roku równąż dla XX. Karmelitów obronę i niewzruſzowność pomienionych gruntów zagwarantował.

Tak pokazawſzy moc Aktorſtwa gruntów przy S. Krzyżu będących, z anteuniowych różnych Legacyow i Konſenſow Królewſkich do tegoż Kościoła należnych, niewchodząc W. J. X. Pleban w drobnieyſze po Uniowe dowody W. Swirſkiego i Miaſta Kowna przeciw Karmelitów złożone, nie wchodząc również w odpowiedzi na nie nayobſzerniey w Produkcie Karmelitów iuż uczynione— przyſtępuie dopiero w rzeczy właſney Kościoła Farnego Kawieńſkiego tytulo SS. Piotra i Pawła do roztrząſnienia i pokazania Sądowi, *iż Summa 40000. Złotych Polſkich niewolnie temuż Kościołom zakłocona przez Magiſtrat do nikogo więcey z użytkami ſwemi, iak do Kościoła Farnego Kowieńſkiigo należy, i że Magiſtrat iako przyimuiący dobrowolnie pod wieczną lokacyą, raz na zawſze winien ieſt płacić piąty perpetuis temporibus wypadaiący proiekt.*

§§.

§§.

Już to ieſt Sądowi dokładnie wiadomym, że Dorota Nabowa Obywatelka Kowieńſka naypierwſzą była Kaplicy wtenczas S. Krzyſkiey Fundatorką.— Nabowa rzeczona, nim przedſiewzięcie dopełnienia intenciów uſkuteczniała, była koniecznie wprzód obowiązana proſić Plebana Kowicńſkiego o pozwolenie poſtawienia Kaplicy. Albowiem do Plebana iako tuż bliſko wtenczas i dopiero znayduiącego ſię takowe pozwolenie należało.— Pleban owoczaſowy X. Jan Załuſki Kanonik Płocki za ſilną proźbą pomienioney Nabowey, pozwolił takową Kaplicę wyſtawić— lecz proſzony razem będąc o obmyślenie ſpoſobow na utrzymywanie przy tym Kościołku Xiędza alias Proboſzcza— nie umiał odmowić, owſzem uſzczupliwſzy właſnych Parafialnych dochodów, w zupełnie znaczney części i niemal wſzyſtkich dochodow takowemu Kościołkowi, czyli Xięży tam rozydować maiącym udzielił i poſtąpił— o czym świadczy pozwolenia Dokument przez tegoż X. Załuſkiego dla Nabowey wydany pod Rokiem 1511. *który widzieć.*

Ztąd ſię dowodzi, że Nabowa intencye wyſtawienia Kaplicy maiąc, i przeznaczenia do niey Xiędza, bez łaſki uſtąpienia dochodów Parafialnych przez Plebana na utrzymywanie Xiędza, obeyść ſię żadną miarą nie mogła— oraz ſię dowodzi wyraźnie, że takowe z uſzczupleniem Farnych dochodów pozwolenie, było pierwſzym zrzódłem dla Nabowey do wyſtawienia Kaplicy S. Krzyſkiey, i do uſkutecznienia, iey intencyi całey.—

Stało ſię nakoniec wſzyſtko. — Wyſtawiła Nabowa Kaplicę tylko wtenczas— ale nie dopiero exyſtuiący Kościoł — inſtallowani zawſze Xięża mieſzkali przyrzeczoney Kaplicy— inſtallacya zaś czyli prezenta weſpuł z dobrami funduſzowemi w Kownie ſytuowanemi należała od Magiſtratu w ręku którego *per jus patronatus* znaydowały ſię Funduſze Nabowey a na uzytek Kaplicy S. Krzyſkiey obracać ſię maiące. Trwało to w takim ſtanie dopòty tylko, poki Kaplica przez Nabowę poſtawiona trwała w całości, i dopóki Proboſzczowie cierpliwie milczeli nieodbieraiąc od Miaſta corocznie ſobie cenſum przez Nabowę we dwuch Kopach przeznaczonego.

Lecz kiedy ruynować ſię cała zaczeła Kaplica. kiedy reperacyą iey czynić należało Magiſtratowi iako w ręku ſwych maiącemu Funduſz Nabowey, kiedy Proboſzcz owoczaſowy X. Zagera nieodbieraiący rzeczonego na wikt ſwóy cenſum iuż daley na złe funduſzem Miaſta władanie cierplywym poglądać nie mogł okiem— Zapozwał cały Nagiſtrat przed Sąd Aſſeſſorſki, gdzie dowiodłſzy złego funduſzem Nabowey przez Nagiſtrat władarſtwa, pozyſkał oczewiſty Sądu tego wyrok czyli Dekret odſądzaiący Magiſtrat *in perpetuum* nietylko od kollacyi & *ab jure patronatus*, ale nawet nakazano wſzyſtkie Dobra przez Nabowę do pomienioney Kaplicy applikowane do Poſſeſſyi tegoż X. Zagory i iego Naſtępców przez Magiſttat oddać, z uznaniem na Magiſtracie kalkulacyi i weryſikacyi z użytków wſzelkich. — O tym świadczy Dekret Ocztty Aſſeſſorſki pod Rokiem 1598. Maja 5. dnia zapadły, *który widzieć.*

Równo z tym Dekretem Assessorskim skończyło się czyli ustalo *Jus Collationis & Jus Patronatus* Magistratowi Funduszem nabowey na początku przyznane — od tego momentu pomienioną Kaplicą zawiadowali i rządzili sami Proboszczowie Kowieńscy lub przez się samych, iub przez instąllowanych od siebie Komendarzow.

Kaplica nakoniec Swięto-Krzyżska przez Nabawę postawiona gdy ze wszystkim zruynowała się, trzeba było o nowym Kościele Pro-Proboszczom Kowieńskim i Swięto-Krzyżskim pomyślić — Jakoż z własnego starania i Parafialney Jałmużny Xiądz Kazimierz Zotkiewicz Proboszcz takowy Kościoł wielkim expensem, bo wielki i wspaniały, murować począł — o tym świadczy 1685. Roku Julij 13. dnia, wydany od Biskupa Wileńskiego X. Zotkiewiczowi List (*Literæ*) pozwalaiący zakładać w mocy Biskupa Kamień Węgielny przy Zakładzie Fundamentow Kościoła S. Krzyżskiego — *Który widzieć.*

W tym mieyscu Sąd Nayiaśnieyszy pamiętać i zakonnotować raczy, że Kościoł Swięto-Krzyżski cale nie przez Miasto murowany, które gwałtem wdziera się do summy z murow iego wynikłey, ale przez X. Zotkiewicza poczęty a przez dalszych Proboszczow kontynuowany, i murowany był — Proboszczow więc Jałmużną i staraniem z Fundamentow takowy Kościoł wyprowadzony i zakonhzony został. — Y wdowod tego, składamy powyżey cytowany List Biskupa Wileńskiego dozwalaiący Proboszczowi Kamień Węgielny przy zaczęciu fundamentow założyć — *Który widzieć.*

Gdy w takowym stanie okoliczności przepowiedzianych zostawał Kościoł Swięto-Krzyżski, gdy iakom wyżey namienił, nastanie pierwszey ieszcze Kapliczki Swięto-Krzyżskiey wynikło z źrzódła woli i pozwolenia Plebanow Kowieńskich, gdy nakoniec za złym i przekonanym Miasta przez Dekret Assessorski Władarstwem i Kollacyą, zwróciła się takowa Kaplica do rządow Plebanow Kowieńskich, gdy oraz nakoniec własnym Proboszczow Expensem Kościoł wspaniały w S. Krzyżu w murach wyprowadzony, pokryty, Ołtarzami wewnętrznie i Sklepami oporządzony, potrzebuiący iednak ieszcze do ukończenia wielkich wydatkow zostawał — w tym nastąpiła odmiana uwagi godna i cale nowa, a to w takim sposobie =

JO. Xiąże Jmść Biskup Wileński po swym na Biskupstwo Wileńskie postąpieniu, na pierwszym baczeniu porządek Dyecezyi swey maiąc, wyznaczył generalne do całey Dyecezyi Wizyty — Po których, dowiedziawszy się iż Kościoły dwa w Kownie, ieden Farny Parafialny pod tytułem SS. Piotra i Pawła co do struktury swey sławny i wielki, drugi Swięto-Krzyzki pod Kownem pierwszemu w swey piękności podobny, a ieszcze nie dokończony, obadwa nadpsute, spustoszone, a prędkiego i wielkiego kosztu potrzebuiące zostaią, wydał *in instanti* Zalecenie, iżby tych Kościołow ruinie zapobiegaiąc, iakiekolwiek wynaydziono zaradzenia środki.

W tym JJXX. Karmelici rezyduiący w Kownie, właśnie zamyślali murować dla siebie Kościoł — Lecz dowiedziawszy się o słusznych JO.

Biskupa

Biſkupa zaleceniach względem pomienionych Kościołow, oświadczyli ſię z życzeniem pozyſkania dla ſiebie w Swiętym Krzyżu Kościoła i zamiany uczynienia łatwey na Place ſwe własne z Kościołkiem w Mieście Kownie ſytuowane — Co gdy JO. Paſterzowi doniesionym zoſtało, natychmiaſt z władzy zoſtawioney ſobie uczynił rozrządzenie czynienia takowey z XX. Karmelitami kombinacyi — przez którą iakaby za Kościoł Swięto-Krzyzki Summa od Karmelitow wypadła, tey Summy iako Funduszowey i w całości exyſtować powinney Procent ſam tylko na reparacyą Kościoła Farnego Kowieńſkiego obracany bydź miał na zawſze — Takie JO. Paſterz pomienione rozrządzenia uczyniwſzy, Approbatę od Stolicy Apoſtolſkiey zyſkać zadeklarowawſzy, końcem łatwego umiarkowania a prędkiego i ſprawiedliwego, wyznaczył z Urzędu ſwego do Taxy pomienionych Kościołow Kommiſſarzow, to ieſt: zeſzłego JX. Franciſzka Frąckiewicza Kowieńſkiego i JX. Staniſława Rowińſkiego Prenſkiego Plebanow — Którą pod Rokiem 1766. Junij 19. dnia iuż uczynioną w nayſolennieyſzym ſpoſobie w obecności godnych Oſob Duchowieńſtwa i Mieſzczan oraz Geometrow ſporządzoną i przez Kommiſſarzow podpiſaną: *widzieć — i czytać* —

Cokolwiek tedy bydź mogło ważnym i cale gruntownym względem Zamiany z XX. Karmelitami o Kościoł Swięto-Krzyſki, cokolwiek oraz bydź mogło właſnym, i cokolwiek właſnością tego Kościoła ku woli Zwierzchności Biſkupiey obróconym bydź mogło; wſzyſtko to dopełnionym zoſtało mocnie i niewzruſzenie na rzecz i Aktorſtwo Zwierzchności Kościelney —

W tym mieyſcu Miaſto Kowno i W. Swirſki azaliż wſtydem okryci bydź nie powinni? że śmieią poſzukiwać wilczym prawem ſummy 40,000. z Dóbr Kościelnych, z Dóbr Duchownych, z Dóbr nakoniec rozrządzeniu Zwierzchności Duchowney wiecznym Prawem oddanych i ku woli obrócić ſię maiących wynikłey? Jeſzcze to pierwſza nieſłyſzaney kłótni praktyka zdarza ſię w tey ſprawiedliwości Sądu Swiątnicy! Zeby takim ſpoſobem Aligenacyą dla W. Swirſkiego, a Sukceſſya dla Miaſta należeć mogła.

Przecież mimo tę tak dotykalną Prawom Swieckim i Duchownym zniewagę, śmiało obadwa, a ieden przed drugim wybiegaiąc tentować loſow podſtępnych Prawu przychodzą, kiedy żądaią ſummy w zmienioney przywłaſzczenia ſobie —

Taxa powyżſza Urzędownie naſtąpiona, walor pewny i nieomylny Kościoła Swięto-Krzyſkiego naymniey ceniąc Mury i Sklepy prócz Ołtarzow 30,000. Zł: Pol: znalazła, Juryzdykę Proboſtwo zabudowane, i Grunta acz ieſzcze w Dyfferencyach z Miaſtem nie ukombinowane, oceniła we 12,000. Zł: — A Kościołek XX. Karmelitow z Kwadratami i wſzyſtkiemi Placami w Kownie ſytuowanemi ſzacowała bydź warte 10,000. Złotych.

Takowy tedy Akt Taxy Urzędowey gdy iuż zamianę i kombinacyę za wolą JO. Paſterza i Stolicy Apoſtolſkiey miał między Stronami

nami Duchownemi zbliżyć i uſkutecznić, w tym po uprzykrzonym dla ſiebie Miaſto dyfferencyinym między Gruntami Swięto-Krzyzkiemi Procederze i Expenſach, żąda i proponuie kombinacyą Proboſzczowi Swięto-Krzyzkiemu, i Generalnemu Kościołow Wizytatorowi JW.JX. Towiańſkiemu Biſkupowi Karpazyeńſkiemu, Którzy z ſtrony S. Krzyża widząc równie z Procederow niezmierne expenſa, ſkonkludowali, że lepiey ieſt iaką część własności uſtąpić Miaſtu kupiąc wieczny pokoy, niżeli na nowe, a coraz większe Expenſa narażać ſię — Jakoż za wdaniem ſię w to Przyiacioł ugodzili ſię wiecznie o granice Gruntow S. Krzyzkich a ugodzenie ſię to, Dokumentem Konwencyinym wiecznotrwałym i nawzaiem przyznanym zaaprobowali — *Widzieć i czytać vakową Konwencyą w Roku 1767. Aug: 20. dnia datowaną, & Eorundem 25. przed Aktami Grodzkiemi Kowieńſkiemi przyznaną.*

Przez tę Konwencyą w Dyfferencyach gruntow naſtąpioną (bo Aktorſtwo różnych gruntow Swięto-Krzyżskich wyſoko przed Unią dowiedzionym zoſtało (Miaſto Kowno zyſkało, bo miało za dobrowolnym S. Krzyża będącego — i o tym poucza Seſſya Magiſtratowa pod Rokiem 1770. Marca 20. dnia naſtała w ſłowach = *In eadem Seſſione pod gurą za S. Krzyżem conceditur oſadzać Chłopow na tych Włokach, które per combinationem z Proboſtwem Swięto Krzyżſkim przy Mieście zoſtały ſię.*

Z takowego Seſſyi Mieyſkiey znaczenia wyraźnie ſię dowodzi, że Swięto-Krzyżſcy Proboſzczowie woleli utracić część znaczną Gruntow kupiąc pokoy, iakoż i utracili, bo na tym fundamencie Miaſtu oddania Gruntow, iuż potym nie 12,000. *Zł:* cenione zoſtały Grunta i Juryzdyka Swięto Krzżſka, ale tylko 10,000. i to to ieſt, co przynioſło S. Krzyżowi utraty *Zł:* 2000. a Miaſto w onych zyſkowało — Miaſto więc mówiąc dopiero przeciw powyżſzey Konwencyi, na ſwą ſtronę z zyſkiem naſtałey, mówi przeciwko ſobie, mówi przeciwko Dokumentowi przyznanemu i właſno-ręcznemu niewolnie, któremu Miaſto ieſt winne uſzanowanie, ale go ſzarpać, a tym ſamym z Praw kluby zuchwale wyłamywać ſię, nietylko że ſię niegodzi, ale owſzem ukarać należy — tak liczne Prawa dyſponuią, mianowicie Statut Lit: w Roz: 7. w Art: 7. które czytać

Taxa nayprzód Kościoła Swięto-Krzyżſkiego Konwencya potym o dyfferencye gdy z Miaſtem Kownem zakroczyła za wolą JW. Paſterza i Rzymſką ſumma 40,000. *Zł:* od XX. Karmelitow za Kościoł Swięto-Kryżſki przychodząca, miała bydź w czyiekolwiek ręce całkiem oddana, iżby od niey Procent przychodzący, był wiecznym Funduſzem Kościołowi Farnemu Kowieńſkiemu SS. Piotra i Pawła, czyli takowy Procent, żeby zawſze na reparacyą tego Kościoła i utrzymywanie w nim Altaryſtow był obracany.

Lecz nim takowa ſumma do właſności Kościoła Farnego Kowieńſkiego za wolą Rzymſką i Biſkupią powracaiąca, zoſtała ultymarnie udyſponowana, Magiſtrat Kowieńſki widząc, iż do Kościoła Swięto-Krzyżſkiego iuż żadnego pretextu wtrącania ſię niema, znaiąc o-

raz

raz że tak od Kollacyi iako & *ab jure Patronatus* Aſſeſſorſkim Dekretem wiecznie odſądzony zoſtał, a miarkuiąc, iż podług Konſtytycyi 1764. Roku ſpokoyność w Placach Karmelitańſkich Kowieńſkich poruſzona choć w końcu nic nie wſkórawſzy, bydź może *ad ſuam inſtantiam*, z tey oſtatniey okoliczności znalazło Miaſto łatwy przyſtęp do XX. Karmelitow i urządzić maiących wzmiankowaną ſummą *a Sede* wyznaczonych Kommiſſarzow, iżby zyſkać mogło lokacyą takowey ſummy ſobie potrzebney wieczyſtą, a tak w małym Procencie bo w piątym opłacaiącey ſię.

W tym nowym dla ſiebie obie Strony Kontraktuiące przez Miaſto doniesienie widząc, iż ſumma 40,000. Zł: naydogodnieyſzą i pewną mieć będzie na Mieście lokacyą, niżeli oddawaną bydź miała na cudze iakie inne Dobra, poſtanowiły donieść o tym JO. Paſterzowi — JO. Paſterz ſkłoniwſzy ſię do prożby Miaſta, chętnie pozwolił rzeczoney ſummy u Miaſta ulokować, aby tylko Procent piąty corocznie na reparacyą Kościoła i utrzymywanie Altaryſtow do rąk Plebana punktualnie był oddawany — i o tym świadczą Seſſye Magiſtratowe, mianowicie iedna pod Rokiem 1769. 8bra 19. dnia — Druga pod tymże Rokiem Xbra 2. dnia — Trzecia Xbra 12. dnia, Czwarta Xbra 18. dnia — i piąta obeymuiąca pierwſze Xbra 29. dnia publicznie na Ratuſzu Kowieńſkim zaſzła — Którą otaxowane zoſtały Place Karmelitańſkie w Kownie będące w 9000. Zł: Polſkich — a ta ſumma *pro per ſoluto* przyięta bydź miała przy zaliczaiących ſię 40,000. na Kościoł Farny Kowieńſki oddanych i należnych — *Czytać oſtatnią Seſſyą.*

Miaſto więc Kowno pożyczonym cale ſpoſobem ulokowało ſummę 40,000. własną Kościoła Farnego Kowieńſkiego u ſiebie — Miaſto takową ſummę nie z właſnych dochodow uzbieraną do kieſzeni ſchowało, ale Funduſzową Kościoła Farnego Kowieńſkiego z przedaży Kościoła Swięto-Krzyżſkiego od Karmelitow za wolą Rzymſką i Biſkupa wynikłą przyięło pod ſwą lokacyą wieczyſtą.

A iakże dziś Miaſto bez-wſtydne ſummy całkiem namienioney przywłaſzczenia ſobie śmie żądać? Wſzakci Kościoł Farny Kowieńſki znalazłby takowey ſummy wſzędzie lokacyą pewną; i większy Procent wziąćby mogł — Pocóż było żądać Miaſtu przyięcia tey ſummy? Ale ta za Miaſtem ſłużyć tylko może wymówka, iż wziąć pieniądze, a do tego na piąty Procent, było to ſłodkim dla nich momentem, ſzaſować Kapitałem obficie — iak Kapitał rozſypał ſię, mimo to trzeba było corocznie Procenta opłacać.

Tu przypominam Sądowi, że Kościoł otaxowany Swięto-Krzyżſki naymniey wartuiący letko ceniąc Zł: 30,000. Juryzdyka zaś iego, Proboſtwo zabudowane i Grunta Swięto-Krzyżſkie iuż w dyfferencyach choć ze ſzkodą S. Krzyża pierwiey ukombinowane i ograniczone nabyły waloru Zł: 10,000. — i ztąd to 40,000. ſumma dla Kościoła Farnego przypadła.

Pytam ſię w tym mieyſcu co za prawo pretenſyi mieć może Miaſto nayprzód do 30,000. za Mury Kościoła Swięto-Krzyżſkiego wzięC tych —

tych — Wszak Miasto tego Kościoła nie murowało — Sami Proboszczowie Swięto-Krzyżscy iakośmy wyżey pokazali wymurowali takowy Kościoł — Wszak Miasto luboby z Funduszu Nabowey miało pretext z okolicznoćci zostawioney sobie Kołlacyi &c *juris Patronatus* nad dawnieyszą S. Krzyża Kaplicą, od takowey iednak Kollacyi &c *ab omni Dominio* Dekretem Assessorskim gdy zostało odsądzone, iuż tym samym żadnego mu wstępu do pomienionego Kościoła nie zostawiono.

Kościoł przeto Swięto-Krzyżski iako własnym staraniem i z Jałmużny przez Proboszczow murowany, czyli summa z niego przychodząca 30,000. nic do Miasta nie należy, ale do Zwierzchności Kościelney rozrządzenia.

Summa znowu 10,000. Zł: za Probostwo, za Juryzdykę, i za Grunta wzięta a do powyższych 30,000. przyłączona, pytam się iaką mieć może konnexyą z chciwością przywłaszczenia sobie, Miasta Kowna? Wszak Miasto Kowno ani grosza nie dało na zabudowanie Juryzdyki i dalszych otaczaiących Kościoł Edyficyow — Ale Proboszczowie sami własnym kosztem wszystkie te erekcye porobili — a co się tycze gruntow Swięto-Krzyżskich, tych powyżey Karmelici dowiedli exystencyą *ante Unionem* i Aktorstwo; i o te zakroczyła Konwencya *vel* Kombinacya pod Rokiem 1767. wszystkie spory dyfferencyine ułatwiaiąca — Za te więc wszystkie budowy i Grunta summa Zł: 10,000. minime wynosząca nie Miastu pozorney nawet chciwości na cudzą własność nie maiącemu, ale temu, komu Stolica Apostolska i Biskup przeznaczyli, to iest na Fundusz Kościoła Farnego Kowieński przypadła.

Ze zaś i Miasto w przekonaniu tego wszystkiego pod momentem przyimowania w lokacyą summy 40,000. zostawało, że własności tey Kościoła Farnego Kowieńskiego zapierać nie mogło; owszem z wdzięcznością oney przyimuiąc obowiązek płaty coroczney piątego Procentu Kościołowi Farnemu wiecznie zaręczyło — Swiadczy Sessya Magistratowa pod Rokiem 1769. Xbra 29. dnia nastąpiona — a mianowicie w niey słowa następne =

Quantum vero spectat summy 40,000. Zł: Pol: in cludendo w tę summę 9000. Zł: Pol: za Place per commutationem Miastu dostałe &c pro persoluto przyięte 40,000. Zł: Pol: ad Complementum 40,000. Zł: Pol: tę JJXX. Karmelici Bosi, w dzień S. Jerzego in Anno praesenti deplano wypłacić tenentur, od ktorey summy Procent per quinquam a cento Miasto Kowno iest obowiązane wypłacać na JJXX. Altarystow do Kościoła Farnego Kowień: pod tytułem SS. Piotra i Pawła będącego.

Prócz tey Sessyi Magistratowey, stanoł dobrowolny, zamienny, Konwencyinny, z woli Rzymu, i z dyspozycyi JO. Biskupa Wileń: między wyznaczonemi X. Frąckiewiczem X. Fiedorowiczem Kommissarzami z iedney, a XX. Karmelitami Kowieńskiemi z drugiey strony piszącemi się Dokument — ktorym rozstrzygli wszystkie kwestye z ustąpienia Kościoła Swięto-Krzyżskiego dla Karmelitow wynikaiące, tak względem summy 40,000. Zł: Pol:

Kościo-

Kościołowi Farnemu przeznaczoney, iakoliteż względem wiecznego iey na Mieście ulokowania z obowiązkiem płacenia procentu piątego, czyniąc dobrodzieystwo przeto Miastu Kownowi — i o tym świadczy wszystkim Dokument ten pod Rokiem 1771. Października 11. dnia zawarty, wespół z approbatą Zwierzchności Biskupiey nastąpiony — *który czytać* —

Dokument ten przeczytany, wszystko to utwierdza, cokolwiek tylko za własnością summy 40,000. Zł: od Kościoła Farnego Kowieńskiego było mówionym i probowanym przeciwko Miastu — Swiadczy on dotykalnie że Kościoł Swięto-Krzyżski za staraniem Proboszczow Kowieńskich z Jałmużny został wymurowany przez słowa = *Drugiego za Miastem pod tytułem S. Krzyża na Gruntach od Nayiaśnieyszych Monarchow nadanych, za staraniem Proboszczow Kowieńskich z Jałmużny wymurowanngo a niedokończonego* — Swiadczy tenże Dokument, że summa 40,000. Zł: Pol: za Kościoł Swięto-Krzyżski od XX. Karmelitow wzięta, na żadny inny pożytek niepowinna bydź obrócona, tylko na erekcyą i utrzymywanie Kapłanow samego Kościoła Farnego Kowieńskiego — Swiadczy oraz że Miastu JO. Pasterz przez wzgląd samego tylko dobrodzieystwa i łaski, namienioną summę u tegoż Miasta zlokować pozwolił w słowach = *Po długim więc w takowym interesie z obustron umówieniu się, cały Szlachetny Magistrat Kowieński matura deliberatione facta, & mutuo inter se inito consilio, sponte libere, & benevole in perpetuum a jure Patronatus Kościoła Swięto-Krzyżskiego odstąpili* (w tym mieyscu Sąd przestrzegam, iż Zwierzchność Kościelna wtenczas niemaiąc *ad manus* Dekretu Asseſsor: 1598. odsądzaiącego a *Collatione & ab jure Patronatus* Miasto, rozumiało, że te prawa przy Mieście ieszcze zostaią) *i publicznie w przytomności wielu Gości Recess uczynili, przeto w zawdzięczenie a jure Patronatus Recessu, JW. Pasterz pozwolił Lokacyi summy wynikley za toties wspomniony Kościoł na Magistracie Kowieńskim na prowizyą z Procentem per quinque a cento.*

Nic przeto takowy Dokument ugodliwy niezostawił dla Miasta takiego, coby Miastu dało pozorną okoliczność do przywłaszczenia summy 40,000. Zł: Pol: — Bo iak się własność takowey summy powyżey do Kościoła Farnego Kowieńskiego należną bydź dowiodła, tak równie z ninieyszego Dokumentu toż samo się dowodzi — owszem się pokazało, że Miasto przez takowe Dzieło między XX. Karmelitami a wyznaczonemi Kommissarzami nastałe, bardzo wiele zyskało, gdyż oszacowawszy samęż Miasto Funda Kowieńskie Karmelitow w Zł: 9000. *dimidium*, to iest 4500. tylko Złot *pro persoluto ad complementum* summy 40,000. przyieło.

Przypominam tedy w tym mieyscu i powtarzam to, cokolwiek wyżey mówiło się obszernie, ze summa 30,000. Zł: Pol: za mury samego Kościoła Swięto-Krzyżskiego z Taxy letkiey wypadaiąca, nie komu innemu, iak samemu Kościołowi Farnemu Kowieńskiemu za wolą Biskupa i za pozwoleniem Rzymu iest odddana — ku dowodowi tego wzywaiąc w tym mieyscu Taxę pod Rokiem 1766.

Junij 19. dnia naftąpioną — w flowach: *Sam tylko Kościoł murowany, wfpanlaly, quidem in Formam Crucis ieszcze in toto niezakończony, a iuż znacznie nadruynowany, i gwaltowney potrzebuiący reperacyi za zdaniem przytomnych defuper wyrażonych WW. Przyiaciol od nas uprofzonych letko taxuiąc prócz Oltarzów fzacowaliśmy fame Mury i Sklepow 4. 30,000. Zł: Polfkich.*

To tedy iuż iest iafnym i pewnym że fumma 30,000. Zł: za Mury Kościoła przez Karmelitow wyliczona, nie dla Miafta czego żąda Miafto, ale dla Kościoła Farnego Kowieńfkiego od Zwierzchności Apoftolfkiey i Bifkupiey ieft fprawiedliwie i wolnie oddana, a na Procencie tylko piątym u Miafta ulokowana.

Co fię zaś ściąga do fummy 10,000 Zł: Pol: kompletuiącey ogulną fummą 40,000. — Te 10,000. Zł: Pol: za Proboftwo zabudowane, za Juryzdyką przy Kościele będącą, i za Grunta Swięto-Krzyżfkie iuż ograniczone, również nikomu innemu ani też Miaftu, ale famemu Kościołowi Farnemu Kowieńfkiemu władzą Rzymu i Bifkupa fą oddane — i czytać w tym mieyfcu całą takową Taxę.

Na utwierdzenie zatym przyięcia pod Lokacyą fummy 40,000. przez Miafto Kowno na procent piąty opłacać fię powinny Plebanom Kościoła Farnego Kowieńfkiego, przez toż Miafto zaręczony, fkładamy *approbationis* Przywiley Króla Jmci łafkawie nam Panuiącego pod Rokiem 1771. Januarij 7. dnia konferowany, którego za własnością fummy Kościołowi Farnemu Kowieńfkiemu, i za obowiązkiem corocznego Plebanom Kowieńfkim procentow przez Magiftrat wypłacania, te fię cytuią flowa = *Summam quadraginta milium Florenorum Polonicalium, uti pretium ex Taxa Murorum & Fundorum Ecclefiæ S. Crucis refultans &c.* i daley = *ab ejufmodi autem fumma fecure in Communem civitatis utilitatem locanda, cenfus per quinque a cento ex ærario civitatis quot Annis ad manus Urblis Prepofiti Ecclefiæ Parochialis fub titulo SS. Apoftolorum Petri & Pauli pro tempore exiftentis pendendus, tum in reperationem dictæ Ecclefiæ Parochialis, fimiliter uti Ecclefia S. Crucis proximam ruinam, nifi a fuccuratur minantis, tum in fuftentationem Sacerdotis ad auxiliarem ejufdem Ecclefiæ Parochialis curam, Ordinationem Rdi in Chrifto Patris Epifcopi Vilnenfis converti debebit* — Widzieć takowy Przywiley —

Z tego więc Przywileiu dowiedliśmy widoczną własność Summy 40000. Zł: Kościołowi Farnemu Kowieńfkiemu przeznaczoną, i od niey pewny i coroczny Procent opłacać fię powinny Plebanom Kowieńfkim — oraz iafno fię dowodzi z tegoż przywileiu, iż wfzyftko to wiecznie przez Miafto dochowanym bydź powinno, cokolwiek urzędzenie Bifkupa Wileńfkiego w tey mierze uczyniło— Urządzenie Bifkupa pokazaliśmy, że czyniło dla Kościoła Far: Kowieńfkiego całe te dzieło Duchowieńftwa. One przeto Przywileiem rzeczonym, iako we wfzyftkim mocne i ważne, przyiętym i ftwierdzonym zoftało w flowach *fecundum ordinationem Reverendi in Chrifto Patris Epifcopi Vilnenfis converti debebit.*

Na utwier-

Na utwierdzenie zaś tego całego Dzieła o Summę 40000. między Duchownymi zakroczonego, że one ieſt ważne, ieſt mocne, i nieporuſzone, kiedy w takim zdarzeniu między Kościelnemi Dobr odmianami zachodzi potrzeba, ſkładamy Pozwolenie od Stolicy Apoſtolſkiey Biſkupowi Wileńſkiemu wydane, czyli Approbatę ſtwierdzaiącą tę całą powyżſzą czynność — którego dattę Roku 1771. Xbra 20. dnia *widzieć:*

Kiedy więc wſzyſtko względem zamiany między Karmelitami a wyznaczonymi Kommiſſarzami o Summę 40000 Farną Kościelną, załatwiło ſię, naſtąpił czas wypłacenia przez Karmelitow dla miaſta podług Seſſyonalney 1769. Xbra 29. dnia Umowy, wzmiankowaney Summy — w terminie tym, *idque* w dzień 13. Marca XX. Karmelici złożyli i ulokowali dla Kościoła Farnego Kowieńſkiego u Magiſtratu Kowieńſkiego trzydzieście pięć Tyſięcy— za place czyli dwa Kwadraty tenże Magiſtrat *ad complementum* 40000. Złł. Pol: 4500. *pro perſoluto* przyiowſzy.— Naſtępną Seſſyi ſwoiey wydaie determinacyą Karmelitom, czyli Kwitacyą w ſłowach= *In qua Seſſione podług udyſponowania Nayiaſn: Monarchy &c. w Roku 1771. dnia 7. Jnnuaryi w Warſzawie od J. XX. Karmelitów boſych Kowieńſkich otrzymanym. Ciż WW. Oycowie podług udyſponowania N. Monarchy, i za pozwoleniem Stolicy Apoſtolſkiey, Summę za Kościoł S. Krzyſki cum ſuis Latifundiis na Procent per quinque a cento, a Kościołowi SS. Apoſtołow Piotra i Pawła należącą, na Ratuſzu naſzym złożyli i oddali, którą publicznie odliczywſzy przyiowſzy, i w akta naſze ſeſſyonalne wpiſawſzy, tę exolucyą parti requirenti &c. wydaliśmy, cujus actus &c: de verbum ad verbum ſequitur & eſt. In eadem Seſſione przyięte ſą pieniądze od WW. J. XX. Karmelitow i odliczone 35000. Złł: Pol:, a zaś we 4000. Złł: Pol: maią XX. Karmelici poſtąpić w Poſſeſſyą Miaſtu dwa kwadraty i inne place &c. Widzieć tę Seſſyą Magiſtratową pod Rokiim 1772. Marca 13 dnia, byłą w Roku* 1774. Marca 26. dnia juditialiter w Aſſeſſoryi aktykowaną, *którą widzieć.*

Za przeczytaniem ninieyſzey Seſſyi, iuż ani wątpić ani myśleć nie można inaczey, iak tylko, że wſzelka ſłuſzność, wſzelka niewinność Plebana Kowieńſkiego w zakłóceniu Miaſta pokazuie ſię naydowodniey — Miaſto przyięło Summę 40000. pod lokacyą z obowiązkiem płacenia piątego Procentu Kościołowi Kowieńſkiemu — Miaſto do wſzyſtkiego dobrowolnie własnym piſmem bo Seſſyą publiczną zeznaie ſię, że Summę tę za wolą Stolicy i Króla Jmci do ſiebie przyimuiąc, nie przyimuie ią iaką właſną, lecz przyimuie iako Farną Kościelną obowiązuiąc ſię regularny co rok płacić procent.— Coż tedy przeciw tak ſolennym dowodom mowić ieſzcze może Miaſto? i czego bydź może pretenſya Miaſta ieſzcze warta? gdy cudzą Summę do którey żadnego prawa nigdy nie miało i mieć nie może, tak nieſprawiedliwie zakłóca, w tym nieſptawiedliwym Miaſta uporze, raczey w tak nieſłyſzaney ieſzcze przeciwko własnemu przekonaniu i Piſmu pretenſyi, należy rygor Prawa w Ar: 7. z R. 7. rozciągnąć, iako do tego przypadku ſprawy nayſtoſowniey ſzy, to ieſt ukarać 6cią Niedzie-

lami Magistrat wieży, a dokumentom Sprawę Plebena Kowien: składaiącym, i niewinność probuiącym, we wszystkim satysfakcyą nakazać. *Czytać te Prawo*

Dowiodłszy tedy własność 40000. Złotych dla Kościoła Farnego Kowieńskiego wiecznemi czasy za wolą Stolicy Apostolskiey i Biskupa oddaną, dowiodlszy również, że Miasto Kowno do tey Summy Kościelney i z Kościoła wypływaiącey, żadnego niema i mieć nie może przystępu, a tym więcey przywłaszczenia, zastanowić dopiero uwagę należy, czy też W. Swirski za Przywileiem *juris caduci* mieć może prawo posiągnienia oney?

§ § §.

W rzeczy samey W. J. X. Pleban Kowieński na obronę swey Summy ani składa, ani przynosi innych dowodów przeciw W. Swirskiemu, nad te same‘ które powyżey przeciw Miastu Kownowi zostały złożone.— Dowiodł JX. Pleban, że Summa 40000. Zł: Kościołowi Farnemu Kowieńskiemu oddana, iest z Dobr Duchownych, bo z Kościoła S. Krzyskiego wynikła, i na Kościoł drugi Farny Kowieński przeniesiona— dowiodł, że takowa Summa rozrządzona została przez naywyższą władzę Duchowieństwa, przez Rzym i Biskupa, zatym rozrządzona została podług woli naypożyteczniey — i nayniewzruszeniey. — Bo dla nich tylko w przypadkach takowe Dobr i Summ Kościelnych podług okoliczności i potrzeb rozrządzenie iest oddane — oczym wyżey dokładnie dowiedzionym zostało.

Z tych tedy krótko nadmienionych przełożeń, niema Przywiley W. Swirskiego żadnego wstępu do Summy 40000. z przedaży Kościoła S. Krzyskiego wynikłey, a na drugi Kościoł Farny Kowieński za wolą Naywyższey Duchowieństwa Zwierzchności przenieśioney i oddaney, bo to wszystko nieznaczy żadney Aligenacyi, ale dowodzi władzę naystarszego Gospodarza własnością swą iak chcąc dysponować mogącego.— Własność takowa we 40000. Zł: zamknięta, ponieważ się bydź dowiodła własnością Kościelną, a nie krzywdzącą stan Rycerski, przeto prawnie i niewzruszenie Summa wspomniona przy Kościele Farnym Kowieńskim utwierdzoną zostanie, a w tym punkcie Przywiley W. Swirskiego na stronę odrzucony bydź powinien.

Ile że W. Swirski do JX. Plebana Kowieńskiego i do Summy Kościołowi Farnemu Kowieńskiemu zastosowanego i wyexportowanego niema Przywileiu, i żadney Załoby po tegoż W. J. X. Plebana wyniesioney niema, oraz nie wynosił, a bez tych dwuch Artykułow Kardynalnych, lubó by miał iak ni iest i bydź nie może naysłusznieyszą pretensyą nic iednak u Sądu według licznych Praw, mianowicie Ar: 54. z R. 4. uzyskać nie może.—

I dla tego tylko względem W. Swirskiego uczyniła się wzmianka i krotka przestroga, iż on w Produkcie swoim przeciwko Miastu i Karmelitom mianym, na stronicy *sub litera F. nie wolną położył prozbę sądzenia mu 20000. Zł: z 40000 na mieście ulokowanych.*

